

Pöytäkirjat, viranhaltijapäätökset ja lausunnot

50/81.812/2014, 53/8/2013, 49/81.812/2014, 405/81.813/2013, 48/91.911/2014,
227/81.812/2013, 90/1/2014, 81/8/2014, 73/8/2014, 78/8/2014,
82/8/2014, 84/8/2014, 222/81.812/2013

MH § 45

Kainuun liitossa on valmistunut seuraavat

Kokouspöytäkirjat:

-

Viranhaltijapäätökset:

Henkilöstön vuosilomaa-, sairautta-, työaikavapaata-, virkavapaata-, palkkausta-, virkamatkaa- ja henkilöstökokouksia koskevat päätökset ajalla 18.3. - 21.4.2014

Maakuntajohtaja Pentti Malinen §:t 19-25
Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen §:t 8-13
Hallintopäällikkö Harri Turkulainen §:t 12
Kehittämiskojohtaja Jorma Teittinen §:t 8-13
Aluekehityskojohtaja Heimo Keränen §:t 21-39

Muut kuin em. päätökset:

Maakuntajohtaja Pentti Malinen:

Hankintapäätös (§ 1): Mediaseurantapalvelun hankinta

Rahoituspäätös (§ 5): Toiminta-avustus Kainuun Tyvi ry:lle (50 €)

Työsopimus (§ 3): Nykänen Kati, ajalle 23.4.-30.5.2014

Aluekehityskojohtaja Heimo Keränen:

Hankintapäätös (§ 1): Ennakoivan työotteen koulutuksen järjestäminen

Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen:

Työsopimus (§ 2): Nykänen Kati, ajalle 10.3.-22.4.2014

Hallintopäällikkö Harri Turkulainen:

Muu päätös (§ 1): Kainuun IV Urheilugaalan palkinnot (600 €)

Muu päätös (§ 2): Avustus Veikko Sinisalon stipendirahtoon (300 €)

Muu päätös (§ 3): Avustuksen maksaminen livantiiran kyläyhdistys ry:lle (600 €)

Lisätietoja päätöksistä hallintopäällikkö Harri Turkulainen, puh. 044 710 0866 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Lausunnot:

1) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 20.3.2014 antaneet Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO KAIVOSLUVASSA ANNETTAVIEN YLEISTEN JA YKSITYISTEN ETUJEN TURVAAMISEKSI TARPEELLISTEN MÄÄRÄYSTEN ANTAMISESTA JA VAKUUDEN MÄÄRÄÄMISESTÄ

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (10.6.2011/621) 37 §:n nojalla Kainuun liiton lausuntoa Suomussalmen Kivikankaan (KaivNro 4642) ja Portin (KaivNro 3732) kaivosluvista annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamisesta ja vakuuden määräämisestä.

Kivikankaan kaivospiirin kaivoskivennäinen on vuolukivi. Kivikankaan kaivospiiritoimitus on valmis ja kaivoskirja on annettu. Kaivospiirillä kaivostyö on alkanut ja toimintaa varten on ympäristölupa.

Portin kaivospiirin kaivoskivennäinen on vuolukivi. Portin kaivospiiri toimii kaivoskivennäisreservinä Kivikankaan kaivospiirin yhteydessä toimivalle Tulikivi Oyj:n Saarikylän tehtaalle.

Kuulemisen peruste on kaivoslain (621/2011) 181 §. Kaivosviranomaisen on määrättävä vakuuden laji ja suuruus sekä annettava kaivosoikeuden haltijalle enintään vuoden pituinen määräaika vakuuden asettamiselle. Lisäksi kaivosviranomaisen on annettava kaivosoikeuden haltijalle yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeelliset määräykset kaivoslain (621/2011) 52 §:n 3. momentin ja 125 §:n mukaisesti 30.6.2014 mennessä. Kaivoslain 125 § koskee kaivosturvallisuusluvassa annettavia määräyksiä. Kaivosturvallisuutta koskevat seikat kaivosoikeuden haltijan on tullut selvittää kaivosviranomaiselle 30.6.2013 mennessä. Kaivosturvallisuuteen liittyvät asiat ja määräykset käsitellään ja tarkistetaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston järjestämässä kaivostarkastuksissa.

Kaivosluvassa annettavat yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavat määräykset

Voimassa olevassa Kainuun maakuntakaava 2020:ssa on osoitettu merkinnällä EK (ek, ek-t kohdemerkinnät) kaivoslain piiriin kuuluvien kaivoskivennäisten hyödyntämiseen tarpeellisia alueita. Merkinnällä on osoitettu kaivostoiminnassa olevia alueita apualueineen ja alueita, joilla kaivostoiminnan edellytykset on selvitetty (ympäristölupa, kaivospiiri). Maakuntakaavan em. alueilla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain (132/99) 33.1 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

Kainuun maakuntakaavassa on osoitettu kohdemerkinnällä ekt kaivostoimintaan tarkoitettu alue Kivikangas ja kohdemerkinnällä ek kaivostoimintaan tarkoitettu alue Portti.

Kainuun maakuntakaava 2020:ssa on annettu kaivostoimintaan tarkoitettuille alueille seuraava suunnittelumääräys: "Alueen käyttöönottoa suun-

niteltaessa on otettava huomioon toiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset tuotannon aikana ja sen päätyttyä”.

Portin kaivospiirin välittömässä läheisyydessä sijaitsee Kainuun maakuntakaava 2020:ssa luonnonsuojelualueeksi (SL) ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvaksi alueeksi osoitettu alue FI 1200711 Portinvaaran alue.

Kainuun maakuntakaava 2020:ssa on annettu luonnonsuojelualueita (SL) koskeva suojelumääräys (MRL 30.2 §): ”Alueella saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen alueen suojeluarvon säilyttämiseksi tai palauttamiseksi. Rakennuslupahakemuksesta tulee pyytää MRL 133 §:n mukaisesti alueellisen ympäristökeskuksen lausunto” ja suunnittelumääräys: ”Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei toimenpiteillä vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta ja suojeluarvoja. Alueelle laadittavassa hoito- ja käyttösuunnitelmassa tulee kiinnittää erityistä huomiota luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun edistämiseen”.

Natura-alueille on Kainuun maakuntakaava 2020:ssa annettu suunnittelumääräys: ”Natura 2000 -verkoston alueita ja niiden lähellä sijaitsevia alueita koskevassa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava siitä, että suunnitelma tai hanke ei luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamalla tavalla heikennä merkittävästi Natura-alueiden perusteena olevia luonnonarvoja”.

Suomussalmen Kivikankaan kaivospiirin lähialueella on pysyvää ja loma-asutusta. Kaivospiirin lähialueella sijaitsee vesialueita. Portin kaivospiirin välittömässä läheisyydessä sijaitsee Natura 2000 -verkoston alue. Kainuun liiton näkemyksen mukaan Kivikankaan ja Portin kaivostoiminnan lupamenettelyissä on kiinnitettävä erityistä huomiota alueen lähiasutukselle sekä Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla alueella kohdistuviin haittoihin, melu- ja värinävaikutuksiin, ilmanlaatuun, pinta- ja pohjavesille aiheutuviin haittoihin, häiriötilanteisiin ja tiedottamiseen sekä kaivostoiminnan päättymisen jälkeisiin ympäristövaikutuksiin ja lopetus- ja jälkitoimenpiteisiin.”

2) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 20.3.2014 antaneet Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle seuraavan sisältöisen lausunnon:

”LAUSUNTO KAIVOSLUVASSA ANNETTAVIEN YLEISTEN JA YKSITYISTEN ETUJEN TURVAAMISEKSI TARPEELLISTEN MÄÄRÄYSTEN ANTAMISESTA JA VAKUUDEN MÄÄRÄÄMISESTÄ

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (10.6.2011/621) 37 §:n nojalla Kainuun liiton lausuntoa Kuhmon Juurikkaniemen (KaivNro 6746) ja Verikallio 1:n (KaivNro 4827) kaivosluvissa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamisesta ja vakuuden määräämisestä.

Juurikkaniemen kaivospiirin kaivoskivennäinen on vuolukivi. Juurikkaniemen kaivospiiritoimitus on valmis ja kaivoskirja on annettu. Kaivospiirillä kaivostyö on alkanut (louhittu vuosina 2004–2007) ja toimintaa varten on

ympäristölupa. Kaivospiirillä ei ole tällä hetkellä aktiivista louhostoimintaa. Juurikkaniemi on Tulikivi Oyj:lle merkittävä raaka-ainereservi.

Verikallio 1:n kaivospiirin kaivoskivennäinen on vuolukivi. Verikallio 1:n kaivospiiritoimitus on valmis ja kaivoskirja on annettu. Verikallio 1:n kaivospiirin kaivostoiminta on lopetettu v. 2010 ja alue on maisemoitu.

Kuulemisen peruste on kaivoslain (621/2011) 181 §. Kaivosviranomaisen on määrättävä vakuuden laji ja suuruus sekä annettava kaivosoikeuden haltijalle enintään vuoden pituinen määräaika vakuuden asettamiselle. Lisäksi kaivosviranomaisen on annettava kaivosoikeuden haltijalle yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeelliset määräykset kaivoslain (621/2011) 52 §:n 3. momentin ja 125 §:n mukaisesti 30.6.2014 mennessä. Kaivoslain 125 § koskee kaivosturvallisuusluvassa annettavia määräyksiä. Kaivosturvallisuutta koskevat seikat kaivosoikeuden haltijan on tullut selvittää kaivosviranomaiselle 30.6.2013 mennessä. Kaivosturvallisuuteen liittyvät asiat ja määräykset käsitellään ja tarkistetaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston järjestämissä kaivostarkastuksissa.

Kaivosluvassa annettavat yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavat määräykset

Voimassa olevassa Kainuun maakuntakaava 2020:ssa on osoitettu merkinnällä EK (ek, ek-t kohdemerkinnät) kaivoslain piiriin kuuluvien kaivoskivennäisten hyödyntämiseen tarpeellisia alueita. Merkinnällä on osoitettu kaivostoiminnassa olevia alueita apualueineen ja alueita, joilla kaivostoiminnan edellytykset on selvitetty (ympäristölupa, kaivospiiri). Maakuntakaavan em. alueilla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain (132/99) 33.1 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

Kainuun maakuntakaavassa on osoitettu kohdemerkinnällä ekt kaivostoimintaan tarkoitettu alue Verikallio ja kohdemerkinnällä ek kaivostoimintaan tarkoitettu alue Juurikkaniemi.

Kainuun maakuntakaava 2020:ssa on annettu kaivostoimintaan tarkoitettuille alueille seuraava suunnittelumääräys: ”Alueen käyttöönottoa suunniteltaessa on otettava huomioon toiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset tuotannon aikana ja sen päätyttyä”.

Verikallion kaivospiirin välittömässä läheisyydessä ja Juurikkaniemen kaivospiirin lähialueella sijaitsee Kainuun maakuntakaava 2020:ssa luonnonsuojelualueeksi (SL) ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvaksi alueeksi osoitettu alue FI 1200257 Kellojärven ranta-alueet ja saaret.

Juurikkaniemen kaivospiirin lähialueella sijaitsee Kainuun maakuntakaava 2020:ssa pohjavesialueeksi osoitettu Hukankangas-Matikkasärkkä (tunnus 1129057 A, vedenhankinnan kannalta tärkeä pohjavesialue, luokka 1).

Kainuun maakuntakaava 2020:ssa on annettu luonnonsuojelualueita (SL) koskeva suojelumääräys (MRL 30.2 §): ”Alueella saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen alueen suojeluarvon säilyttämiseksi tai palauttamiseksi. Rakennuslupahakemuksesta tulee pyytää MRL 133 §:n mukaisesti alueellisen ympäristökeskuksen lausunto” ja suunnit-

telumääräys: ”Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei toimenpiteillä vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta ja suojeluarvoja. Alueelle laadittavassa hoito- ja käyttösuunnitelmassa tulee kiinnittää erityistä huomiota luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun edistämiseen”.

Natura-alueille on Kainuun maakuntakaava 2020:ssa annettu suunnittelumääräys: ”Natura 2000 -verkoston alueita ja niiden lähellä sijaitsevia alueita koskevassa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava siitä, että suunnitelma tai hanke ei luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamalla tavalla heikennä merkittävästi Natura-alueiden perusteena olevia luonnonarvoja”.

Kainuun maakuntakaava 2020:ssa on annettu tärkeitä vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita koskeva suunnittelumääräys: ”Pohjavesien pilaantumis- ja muuttumisriskejä aiheuttavat laitokset ja toiminnot on sijoitettava riittävän etäälle pohjavesialueista tai suojattava niin, että pohjavesialueen käyttökelpoisuus vedenhankintaan ei vaarannu. Alueella tulee huolehtia pohjavesien suojelun ja maa-ainesten ottotarpeiden yhteensovittamisesta”.

Kuhmon Juurikkaniemen kaivospiirin lähialueella on pysyvää ja loma-asutusta. Kaivospiirin lähialueella sijaitsee Kellojärvi, pohjavesialue ja Natura 2000 -verkoston alue. Verikallion kaivospiirin välittömässä läheisyydessä sijaitsee Natura 2000 -verkoston alue. Kainuun liiton näemyksen mukaan Juurikkaniemen kaivostoiminnan lupamenettelyssä on kiinnitettävä erityistä huomiota alueen lähiasutukselle ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla alueella kohdistuviin haittoihin, melu- ja värinävaikutuksiin, ilmanlaatuun, pinta- ja pohjavesille aiheutuviin haittoihin, häiriötilanteisiin ja tiedottamiseen sekä kaivostoiminnan päättymisen jälkeisiin ympäristövaikutuksiin ja lopetus- ja jälkitoimenpiteisiin. Verikallion kaivospiirin kaivostoiminnan lupamenettelyssä on kiinnitettävä huomiota Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla alueella kohdistuviin haittoihin, pinta- ja pohjavesille aiheutuviin haittoihin sekä kaivostoiminnan päättymisen jälkeisiin ympäristövaikutuksiin ja lopetus- ja jälkitoimenpiteisiin.”

3) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 21.3.2014 antaneet Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle seuraavan sisältöisen lausunnon:

”LAUSUNTO KAIVOSLUVASSA ANNETTAVIEN YLEISTEN JA YKSITYISTEN ETUJEN TURVAAMISEKSI TARPEELLISTEN MÄÄRÄYSTEN ANTAMISESTA JA VAKUUDEN MÄÄRÄÄMISESTÄ

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (10.6.2011/621) 37 §:n nojalla Kainuun liiton lausuntoa Suomussalmen Hietaharjun (KaivNro 7014) kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamisesta ja vakuuden määräämisestä.

Hietaharjun kaivospiirin kaivoskivennäinen on kupari-nikkeli-koboltti-platina-PGM. Hietaharjun kaivospiiritoimitus on valmis, mutta kaivoskirjaa ei ole annettu. Alueella ei ole aloitettu kaivostoimintaa.

Kuulemisen peruste on kaivoslain (621/2011) 181 §. Kaivosviranomaisen on määrättävä vakuuden laji ja suuruus sekä annettava kaivosoikeuden haltijalle enintään vuoden pituinen määräaika vakuuden asettamiselle. Lisäksi kaivosviranomaisen on annettava kaivosoikeuden haltijalle yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeelliset määräykset kaivoslain (621/2011) 52 §:n 3. momentin ja 125 §:n mukaisesti 30.6.2014 mennessä. Kaivoslain 125 § koskee kaivosturvallisuusluvassa annettavia määräyksiä. Kaivosturvallisuutta koskevat seikat kaivosoikeuden haltijan on tullut selvittää kaivosviranomaiselle 30.6.2013 mennessä. Kaivosturvallisuuteen liittyvät asiat ja määräykset käsitellään ja tarkistetaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston järjestämissä kaivostarkastuksissa.

Kaivosluvassa annettavat yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavat määräykset

Voimassa olevassa Kainuun maakuntakaava 2020:ssa Hietaharjun kaivospiirin alue on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi (M).

Kainuun maakuntakaavassa on annettu pääasiassa maa- ja metsätaloukseen tarkoitettuja alueita koskeva suunnittelumääräys: ”Maa- ja metsätaloukseen tarkoitettuja alueita voidaan käyttää alueen pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös erityislainsäädännön ohjaamana muihin tarkoituksiin, kuten luontais- tai muuhun elinkeinotoimintaan, turvetuotantoon, maa- ja kiviainesten ottoon, haja-asutusluonteiseen pysyvään ja loma-asumiseen sekä jokamiehen oikeuden rajoissa ulkoiluun ja retkeilyyn. Alueille voidaan perustaa yksityisiä suojelualueita. Ilman erityisiä perusteita hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita ei tule ottaa taajamatoimintojen käyttöön. Maankäyttöä suunniteltaessa on tuettava metsätalousalueiden yhtenäisyyttä ja toimivuutta”.

Kainuun maakuntakaavan alueesta on pääosa maa- ja metsätaloukseen tarkoitettua aluetta (M). Maa- ja metsätaloukseen tarkoitetuille alueille voidaan perustaa yksityisiä suojelualueita ja erityisestä syystä voidaan osoittaa muuta elinkeinotoimintaa palvelevaa maankäyttöä. Elinkeinoiminnan sijoittumisella on kuitenkin ensisijaisesti pyrittävä tukemaan olemassa olevaa alue- ja yhdyskuntarakennetta. Mahdolliset uudet turpeen ja maa- tai kiviainesten ottamisalueet voivat sijoittua maa- ja metsätaloukseen. Kainuun maakuntakaavassa ei ole osoitettu peltoalueita aluevarauksena, mutta maa- ja metsätaloukseen tarkoitetuille alueille on annettu yleinen maakuntakaavamääräys, jonka tarkoituksena on turvata hyvien ja yhtenäisten pelto- ja metsätaloukseen säilyminen maa- ja metsätaloukseen. Maa- ja metsätaloukseen valtaisille alueille on osoitettu päällekkäismerkintänä kehittämisvyöhykkeitä sekä maiseman, luonnon ja kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeitä osa-alueita.

Maa- ja metsätaloukseen tarkoitettulla alueella maankäyttöä ohjaa erityislainsäädäntö, kuten maa-ainelaki, kaivoslaki, ympäristönsuojelulaki, luonnonsuojelulaki, metsälaki ja poronhoitolaki. Maakuntakaavassa osoitetuilla maa- ja metsätaloukseen tarkoitetuilla alueille metsien käyttöä ohjaa metsälaki (1093/1996). Metsälain tavoitteena on edistää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä hoito ja käyttöä siten, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla kun

niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään metsälaissa mainittujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen ja muiden arvokkaiden luontokohteiden säilyttämisellä. Matkailualueilla ja niiden lähialueilla metsien hoidossa ja käytössä tulee ottaa huomioon matkailun tarpeet.

Hietaharjun kaivospiirin välittömässä läheisyydessä sijaitsee Kainuun maakuntakaava 2020:ssa luonnonsuojelualueeksi (SL) ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvaksi alueeksi osoitettu alue FI 1200702 Pahalammenpuro.

Kainuun maakuntakaava 2020:ssa on annettu luonnonsuojelualueita (SL) koskeva suojelumääräys (MRL 30.2 §): "Alueella saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen alueen suojeluarvon säilyttämiseksi tai palauttamiseksi. Rakennuslupahakemuksesta tulee pyytää MRL 133 §:n mukaisesti alueellisen ympäristökeskuksen lausunto" ja suunnittelumääräys: "Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei toimenpiteillä vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta ja suojeluarvoja. Alueelle laadittavassa hoito- ja käyttösuunnitelmassa tulee kiinnittää erityistä huomiota luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun edistämiseen".

Natura-alueille on Kainuun maakuntakaava 2020:ssa annettu suunnittelumääräys: "Natura 2000 -verkoston alueita ja niiden lähellä sijaitsevia alueita koskevassa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava siitä, että suunnitelma tai hanke ei luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamalla tavalla heikennä merkittävästi Natura-alueiden perusteena olevia luonnonarvoja".

Suomussalmen Hietaharjun kaivospiirin lähialueella on pysyvää ja loma-asutusta. Kaivospiiri sijaitsee Kiantajärven Vasonperän-Likolahden välittömässä läheisyydessä. Kainuun liiton näkemyksen mukaan Hietaharjun kaivostoiminnan lupamenettelyssä on kiinnitettävä erityistä huomiota alueen lähiasutukselle sekä Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla alueella kohdistuviin haittoihin, melu- ja värinävaikutuksiin, ilmanlaatuun, pinta- ja pohjavesille aiheutuviin haittoihin, maisemavaikutuksiin, häiriötilanteisiin ja tiedottamiseen sekä kaivostoiminnan päättymisen jälkeisiin ympäristövaikutuksiin ja lopetus- ja jälkitoimenpiteisiin."

4) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 21.3.2014 antaneet Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO KAIVOSLUVASSA ANNETTAVIEN YLEISTEN JA YKSITYISTEN ETUJEN TURVAAMISEKSI TARPEELLISTEN MÄÄRÄYSTEN ANTAMISESTA JA VAKUUDEN MÄÄRÄÄMISESTÄ
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (10.6.2011/621) 37 §:n nojalla Kainuun liiton lausuntoa Paltamon Reetniemen (KaivNro 3482), Melalahden (KaivNro 5881), Heponiemen (KaivNro 6595) ja Niemelän (KaivNro 7072) kaivosluvissa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamisesta ja vakuuden määräämisestä.

Reetiniemen kaivospiirin kaivoskivennäinen on dolomiitti. Reetiniemen kaivospiiritoimitus on valmis ja kaivoskirja on annettu. Kaivospiirillä kaivostyö on alkanut ja toimintaa varten on ympäristölupa.

Melalahden kaivospiirin kaivoskivennäinen on vuolukivi. Melalahden kaivospiiritoimitus on valmis ja kaivoskirja on annettu. Kaivostoiminta ei ole alkanut. Melalahden kaivospiirin alue on Tulikivi Oyj:lle merkittävä raaka-ainereservi.

Heponiemen kaivospiirin kaivoskivennäinen on dolomiitti. Heponiemen kaivospiiritoimitus on valmis ja kaivoskirja on annettu. Kaivostoiminta ei ole alkanut. Toimintaa varten on ympäristölupa.

Niemelän kaivospiirin kaivoskivennäinen on dolomiitti. Heponiemen kaivospiiritoimitus on valmis ja kaivoskirja on annettu. Kaivostoiminta ei ole alkanut, eikä toimintaa varten ole ympäristölupaa.

Kuulemisen peruste on kaivoslain (621/2011) 181 §. Kaivosviranomaisen on määrättävä vakuuden laji ja suuruus sekä annettava kaivosoikeuden haltijalle enintään vuoden pituinen määräaika vakuuden asettamiselle. Lisäksi kaivosviranomaisen on annettava kaivosoikeuden haltijalle yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeelliset määräykset kaivoslain (621/2011) 52 §:n 3. momentin ja 125 §:n mukaisesti 30.6.2014 mennessä. Kaivoslain 125 § koskee kaivosturvallisuusluvassa annettavia määräyksiä. Kaivosturvallisuutta koskevat seikat kaivosoikeuden haltijan on tullut selvittää kaivosviranomaiselle 30.6.2013 mennessä. Kaivosturvallisuuteen liittyvät asiat ja määräykset käsitellään ja tarkistetaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston järjestämissä kaivostarkastuksissa.

Kaivosluvassa annettavat yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavat määräykset

Voimassa olevassa Kainuun maakuntakaava 2020:ssa on osoitettu merkinnällä EK (ek, ek-t kohdemerkinnät) kaivoslain piiriin kuuluvien kaivoskivennäisten hyödyntämiseen tarpeellisia alueita. Merkinnällä on osoitettu kaivostoiminnassa olevia alueita apualueineen ja alueita, joilla kaivostoiminnan edellytykset on selvitetty (ympäristölupa, kaivospiiri). Maakuntakaavan em. alueilla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain (132/99) 33.1 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

Kainuun maakuntakaavassa on osoitettu kohdemerkinnällä ekt kaivostoimintaan tarkoitettu alue Reetiniemi ja kohdemerkinnällä ek kaivostoimintaan tarkoitettut alueet Melalahti ja Heponiemi-Niemelä.

Kainuun maakuntakaava 2020:ssa on annettu kaivostoimintaan tarkoitettuille alueille seuraava suunnittelumääräys: ”Alueen käyttöönottoa suunniteltaessa on otettava huomioon toiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset tuotannon aikana ja sen päätyttyä”.

Melalahden kaivospiirin lähialueella sijaitsee Kainuun maakuntakaava 2020:ssa luonnonsuojelualueeksi (SL) ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvaksi alueeksi osoitettu alue FI 1200302 Melalahden lehdot ja Horkanlampi.

Heponiemen kaivospiirin läheisyydessä sijaitsee Kainuun maakuntakaava 2020:ssa luonnonsuojelualueeksi (SL) ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvaksi alueeksi osoitettu alue FI 1200303 Likolampi ja Koikerojärven kaakkoisranta.

Kainuun maakuntakaava 2020:ssa on annettu luonnonsuojelualueita (SL) koskeva suojelumääräys (MRL 30.2 §): "Alueella saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen alueen suojeluarvon säilyttämiseksi tai palauttamiseksi. Rakennuslupahakemuksesta tulee pyytää MRL 133 §:n mukaisesti alueellisen ympäristökeskuksen lausunto" ja suunnittelumääräys: "Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei toimenpiteillä vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta ja suojeluarvoja. Alueelle laadittavassa hoito- ja käyttösuunnitelmassa tulee kiinnittää erityistä huomiota luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun edistämiseen".

Natura-alueille on Kainuun maakuntakaava 2020:ssa annettu suunnittelumääräys: "Natura 2000 -verkoston alueita ja niiden lähellä sijaitsevia alueita koskevassa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava siitä, että suunnitelma tai hanke ei luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamalla tavalla heikennä merkittävästi Natura-alueiden perusteena olevia luonnonarvoja".

Paltamon Reetiniemen kaivospiirin lähialueella on pysyvää ja loma-asutusta. Kaivospiiri sijaitsee Oulujärven välittömässä läheisyydessä. Melalahden kaivospiirin lähialueella sijaitsee Melalahden kylä, jolla on merkittäviä kulttuuri- ja maisema-arvoja. Heponiemen ja Niemelän kaivospiirit sijaitsevat Koikerojärven välittömässä läheisyydessä.

Kainuun liiton näkemyksen mukaan edellä mainittujen kaivospiirien kaivostoiminnan lupamenettelyssä on kiinnitettävä erityistä huomiota alueiden lähiasutukselle ja Natura 2000 -verkostoon kuuluville alueille kohdistuviin haittoihin, melu- ja värinävaikutuksiin, ilmanlaatuun, pinta- ja pohjavesille aiheutuviin haittoihin, maisemavaikutuksiin, häiriötilanteisiin ja tiedottamiseen sekä kaivostoiminnan päättymisen jälkeisiin ympäristövaikutuksiin ja lopetus- ja jälkitoimenpiteisiin."

5) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja aluesuunnitteluasiantuntija Ismo Vendelin ovat 26.3.2014 antaneet Pirkanmaan liitolle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO PIRKANMAAN ILMASTO- JA ENERGIASTRATEGIAN LUONNOKSESTA

Pirkanmaan liitto on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Pirkanmaan ilmasto- ja energiastrategian luonnoksesta. Pirkanmaan energia- ja ilmastostrategian tarkoituksena on mallintaa maakunnan ilmasto- ja energiatyön kehityspolku kohti ilmastonmuutosta hillitsevää ja huomioivaa maakuntaa. Strategia toimii myös maakuntakaavan tieto- ja tavoitepohjana sekä hankerahoitusta ohjaavana suunnitelmana. Strategialla pyritään myös lisäämään keskustelua ja tietoisuutta ilmasto- ja energia-asioista.

Strategialuonnos

Laadittu strategialuonnos nostaa hyvin esiin ajankohtaisia teemoja, joiden merkitys tulee korostumaan lähitulevaisuudessa myös alueellisessa suunnittelutyössä. Kainuussa on laadittu vuona 2013 valmistunut "Kainuun ympäristöohjelma 2020", jossa on osaltaan käsitelty vastaavia ympäristöteemoja. Kyseinen ympäristöohjelma on koettu hyödylliseksi mm. Kainuun maakuntasuunnitelman ja -ohjelman sekä maakuntakaavojen laatimisen apuna.

Pirkanmaan ilmasto- ja energiastrategian luonnos on rakenteeltaan selkeä ja se antaa nykytilasta hyvin johdetun näkemuksen maakunnallisille tavoitteille. Esittelytapa on johdonmukainen ja käsittelynäkökulmat monipuolisia. Ilmasto- ja energiastrategian aikajänne (vuoteen 2040 saakka) on varsin pitkä, millä voi olla strategian toteuttamisen kannalta sekä hyviä että huonojapuolia. Strategian tavoitteiden täytyminen edellyttää jatkuvia käytännön toimia ja tietoisuutta yhteisesti sovituista linjauksista koko maakunnassa. Olennaista on, miten strategia saadaan sovitettua muihin maakunnan kehittämistä ohjaaviin suunnitelmiin ja strategioihin siten, että nämä tukevat toisiaan paitsi tavoitteellisesti myös käytännön tasolla."

6) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 26.3.2014 antaneet Hyrynsalmen kunnalle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO HYRYNSALMEN KUNNAN EMÄJOEN VESISTÖN RANTAOSAYLEISKAAVAN MUUTOKSEN JA LAAJENNUKSEN KAAVAEHDOTUKSESTA

Hyrynsalmen kunnan ympäristölautakunta on pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa Emäjoen vesistön rantaosayleiskaavan muutoksen ja laajennuksen kaavaehdotuksesta. Rantaosayleiskaavalla ohjataan Hoikanjärven, Hoikanjoen, Mustajärven, Mustajoen sekä Halttusen rantavyöhykkeiden maankäyttöä. Lisäksi kaava-alueeseen kuuluu joitakin rantayleiskaavan muutoksia Hyrynjärven rannalla. Kysymyksessä on oikeusvaikutteinen osayleiskaava, jota voidaan käyttää rakennuslupien myöntämisen perusteena.

Rantaosayleiskaavan kaavaehdotus

Rantaosayleiskaavan valmistelussa on otettu huomioon Kainuun liiton aiemmassa lausunnossa esitetyt näkökohdat.

Rantaosayleiskaavaehdotuksen olemassa olevaan yhdyskuntarakentamiseen nähden erillistä pysyvää asumista osoittava kaavaratkaisu saattaa aiheuttaa kunnalle taloudellisia vaikutuksia, mutta sijoituessaan Hoikan kylälle samalla tukee maaseudun taajama- ja kyläverkoston elinvoimaisuutta."

7) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 17.4.2014 antaneet Kainuun Ely-keskukselle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO HYRYNSALMEN LUMIVAARAN TUULIVOIMAPUISTON YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Kainuun ELY-keskus on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Lumivaaran tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Kainuun ELYkeskus toimii Lumivaaran tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteysviranomaisena.

YVA-menettelyn tarkoituksena on vähentää hankkeen haitallisia vaikutuksia, edistää kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia ja lisätä tietoa päätöksenteon tueksi. Arviointiohjelmassa määritellään muun muassa arvioitavat toteuttamisvaihtoehdot, tarvittavat selvitykset ja kuinka arviointi tullaan toteuttamaan.

Lumivaaran tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan Prokon Wind Energy Finland Oy:n laatima suunnitelma tarvittavista selvityksistä ja arviointi menettelyn järjestämisestä.

Prokon suunnittelee Hyrynsalmen Lumivaaran itärinteelle Määtänkuljun alueelle tuulivoimapuistoa. Tuulivoimapuistoa suunnitellaan enintään 1 0:lle 2-5 MW:n tuulivoimalaitokselle, joiden nimellisteho on enintään noin 50 MW.

Arviointiohjelman mukaan lähimpiin lomarakennuksiin on yli kahden kilometrin etäisyys lähimmistä suunnitelluista tuulivoimaloista. Lähin vakituinen asutus sijaitsee alueen pohjoispuolella hieman yli kilometrin etäisyydellä lähimmästä suunnitellusta tuulivoimalasta.

Kainuussa on vireillä lukuisia tuulivoimahankkeita. Näillä hankkeilla voi olla yhteisvaikutuksia Lumivaaran tuulivoimapuistohankkeen kanssa. Lähin tuulivoimapuistohanke sijaitsee ko. tuulivoimahankkeen vieressä Lumivaaran alueella. Hankkeen YVA -menettelyn arvioidaan valmistuvan vuonna 2014. Osayleiskaavan arvioidaan valmistuvan vuonna 2014. Hankkeen rakentamisen arvioidaan toteutuvan vuosina 2015-2016 ja tuulivoimapuiston kaupallisen käytön alkavan vuonna 2016.

Hyrynsalmen kunnanhallitus on saattanut vireille Lumivaaran alueen tuulivoimayleiskaavan laatimisen 4.6.2013.

Arvioitavat vaihtoehdot

YVA -menettelyssä tarkastellaan kahta alustavaa tuulivoimapuiston toteutusvaihtoehtoa, jotka eroavat rakennettavien tuulivoimaloiden lukumäärän osalta sekä ns. nollavaihtoehtoa, jossa tuulivoimapuistoa ei toteutettaisi. YVA -menettelyssä tutkitaan kahta voimajohdon reittivaihtoehtoa kanta-verkkoon liittymiseksi.

VE 0 Tuulivoimalat

Uusia tuulivoimaloita ei toteuteta, vastaava sähkömäärä tuotetaan muilla keinoilla.

VE 1 Tuulivoimalat

Rakennetaan Lumivaaran alueelle 8 tuulivoimalaa, joiden napakorkeus on noin 110-165 metriä ja yksikköteho 2-5 MW. Tuulivoimaloiden napakorkeus on noin 110-165 m ja roottori 110-130 m, jolloin kokonaiskorkeus on enintään 230 m.

VE 2 Tuulivoimalat

Rakennetaan Lumivaaran alueelle 10 tuulivoimalaa, joiden napakorkeus on noin 110-165 metriä ja yksikköteho 2-5 MW. Tuulivoimaloiden napakorkeus on noin 110-165 m ja roottori 110-130 m, jolloin kokonaiskorkeus on enintään 230 m.

Sähkönsiirto

VE A Tuulivoimapuistossa tuotettu sähkö liitetään maakaapelilla uudelle rakennettavalle sähköasemalle hankealueen koillispuolelle. Sähköasemalta on liittymä olemassa olevaan Loiste Sähköverkot Oy:n Seitenoikea-Puolanka 110 kV voimajohtoon.

VE B Hankealueelle rakennetaan uusi sähköasema. Hankealueelta rakennetaan uusi 110 kV ilmajohto Fingrid Oyj:n omistamalle Seitenoikean sähköasemalle. Rakennettava voimajohto sijoittuu olemassa olevan Seitenoikea-Puolanka 110 kV voimajohdon rinnalle. Ilmajohdon pituus on noin 12 kilometriä.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Suunnitteilla oleva Lumivaaran tuulivoimapuistohanke toteutuessaan edistäisi Kainuun ilmastostrategian ja maakuntaohjelman tavoitteita, joissa uusiutuvan ja paikallisen energian tuotantoa pyritään lisäämään Kainuussa.

Lumivaaran tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on esitetty selkeästi ja havainnollisesti YVA -menettelyn eteneminen ja sen yhteydessä toteutettavaksi aiottu selvitykset sekä menetelmät ympäristövaikutusten arvioinnin laatimiselle ympäristövaikutusten arviointiselostukseen.

Voimassa olevassa valtioneuvostossa vuonna 2009 vahvistetussa Kainuun maakuntakaava 2020:ssa ei ole käsitelty tuulivoimaa asiakokonaisuutena, eikä ole osoitettu tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita. Kainuun maakuntavaltuusto on tehnyt 25.3.2013 päätöksen käynnistää Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan laatiminen.

Kainuussa on toteutettu yhteistyössä viiden muun maakunnan kanssa Sisä-Suomen tuulivoimaselvitys (2011), jossa on määritetty potentiaaliset tuulivoimatuotantoon soveltuvat alueet maakuntakaavoituksen näkökulmasta. Kainuun liiton toimesta on laadittu vuonna 2013 Kainuun maakuntakaavan tuulivoimaselvityksen täydennys. Selvityksessä on otettu huomioon aiemman selvityksen lisäksi maakunnan alueella tiedossa olevat tuulivoimahankkeet. Selvityksen tavoitteena on ollut luoda edellytykset valita tuulivoimapuistoille sopivimmat alueet, jotka voidaan varata maakuntakaavassa tuulivoimatuotannolle. Selvityksessä on tarkasteltu erityisesti tuulivoimapuistojen näkyvyyttä, melu- ja välkevaikutuksia, vaikutuksia linnustoon, porotalouteen, hiljaisiin alueisiin, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittäviin maisema-alueisiin sekä sähköverkkoon liittymistä ja lentoturvallisuuden asettamia rajoitteita. Selvityksessä

alueet on jaoteltu hyvin soveltuviin, mahdollisesti soveltuviin ja heikosti soveltuviin alueisiin. Hyrynsalmen Lumivaaran alue on arvioitu selvityksessä heikosti tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi.

Arviointiohjelman kohtaa 8.11.2.1 Maakuntakaava esitetään täydennettäväksi maakuntakaavan M-alueita koskevalla suunnittelumääräyksellä. Tarkennuksena kohtaan 8.11.2.1 Maakuntakaava todetaan, että Kainuun 1. vaihemaakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 19.7.2013. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan Lähtökohdat ja tavoitteet -raportti on ollut julkisesti nähtävillä (lausuntopyyntö) loka-marraskuussa 2013. Kainuun kaupan vaihemaakuntakaavan luonnos ja siihen liittyvä valmisteluaineisto on julkisesti nähtävillä 1.4.-2.5.2014. Kainuun liitto laatii parhaillaan maakuntaohjelmaa (Kainuu-ohjelma). Kainuun maakuntaohjelma 2014-2017 on julkisesti nähtävillä 14.4.-13.5.2014. Maakuntaohjelma on tarkoitettu hyväksyä Kainuun maakuntavaltuustossa kesäkuussa 2014.

Tuulivoimahankkeen sijainnin vuoksi (vaaramaisema) on maisemavaikutusten arviointi tarkoituksenmukaista ulottaa vähintään arviointiohjelmassa esitetyille 0-12 km:n etäisyydelle tuulivoimaloista. Kaukovyöhykkeellä 12-30 km tulisi tarkastella eri tuulivoimahankkeiden maisemavaikutusten yhteisvaikutuksia. Maisemavaikutusten monipuolinen arviointi sekä vaikutusten selkeä ja havainnollinen esittäminen ovat tuulivoimahankkeen vaikutusten esille tuomisen kannalta oleellinen ja tärkeä asia.

Tuulivoimaloiden melun vaikutusten arvioinnissa (s. 69 alkaen) tulisi kiinnittää erityistä huomiota matalataajuisen melun vaikutuksiin ja kokonaisuutena meluarvioinnin epävarmuustekijöihin. Ympäristöministeriön tietojen mukaan tuulivoimarakentamisen ulkomelutasoa koskevista suunnitteluohjeista valmistellaan valtioneuvoston asetus kevään 2014 aikana. Ympäristöministeriö on laatinut ohjeita (Ympäristöhallinnon ohjeita 2-4 /2014: Tuulivoimaloiden melun mallintaminen, Tuulivoimaloiden melupäästön todentaminen mittaamalla, Tuulivoimaloiden melutason mittaaminen altistuvassa kohteessa) tuulivoimaloiden melun mallintamiseen ja mittaamiseen. Ohjeiden tarkoituksena on antaa tukea tuulivoima-alueiden suunnittelulle.

Vaikutusten merkittävyyden arviointi on keskeinen asia tuulivoimahankkeen vaikutusten arvioinnin kokonaisuudessa. Merkittävyyden arvioinnissa voitaneen hyödyntää asiantuntija-arvioinnin lisäksi myös paikallisten asukkaiden (ml. loma-asukkaat) kautta, esimerkiksi asukaskysely, saatavaa arvokasta tietoutta.

Maankäyttövaikutusten arvioinnissa (s. 60) tulisi kiinnittää huomiota myös alueen kiinteistöjen arvoon sekä rakentamismahdollisuuksiin tuulivoimapuistoalueen välittömällä lähialueella.

Sähkönsiirron suunnitellut sähköasemien sijaintipaikat on havainnollisuuden vuoksi tarpeellista merkitä arviointiselostukseen laadittaviin yksityiskohtaisiin karttaesityksiin.

Tuulivoimahankkeiden toteuttamiseen liittyy vaikutuksia, jotka sisältävät jossain määrin epävarmuutta mm. vaikutusten määrästä ja kohdistumisesta. Tällaisia vaikutuksia ovat erityisesti meluvaikutukset ja varsinkin silloin, mikäli tuulivoimahanke sijaitsee pysyvän asutuksen ja loma-asutuksen lä-

heisyydessä. Tuulivoimahankkeen alueella harjoitetaan porotaloutta (Hal-
lan paliskunta). YVA -menettelyssä tulee kiinnittää huomiota porotalouteen
kohdistuviin vaikutuksiin ja vaikutusten lieventämismahdollisuuksiin. Kai-
nuun liitto pitää tärkeänä sitä, että tuulivoimahankkeen toteutuessa sen
vaikutuksia seurataan luotettavasti ja pitkäaikaisella seurantamenettelyllä
ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin, joilla mahdollisia haitallisia vaiku-
tuksia lievennetään tai poistetaan."

8) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija
Martti Juntunen ovat 17.4.2014 antaneet Pohjois-Pohjanmaan
ELY-keskukselle seuraavan sisältöisen lausunnon:

*"LAUSUNTO TIESUUNNITELMASTA VUOKATINVAARAN ALIKULKU-
KÄYTÄVÄ, MAANTIE 8741, SOTKAMO*

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on pyytänyt Kainuun liitolta lausuntoa
em. tiesuunnitelmasta, joka on samanaikaisesti lähetetty maantielain 27
§:n mukaista käsittelyä varten Sotkamon kuntaan ja Kainuun ELY-keskuk-
selle.

Tiesuunnitelmassa maantielle 8741 Vuokatinvaara esitetään rakennetta-
vaksi kevyen liikenteen alikulkusilta nykyisen hiihtoreitin/moottorikelkkarei-
tin tasoliittymäalueen läheisyyteen sekä neljä uutta metsätalousliittymää.
Nykyisen hiihtoreitin linjausta muutetaan noin 210 metrin matkalla ja moot-
torikelkkareitin noin 150 metrin matkalla.

Hankkeen arvioidut kokonaiskustannukset ovat 318 200 € (mr-indeksi
112,4), josta lunastus- ja korvauskustannukset ovat arviolta 2000 E. Hanke
aiheuttaa kustannuksia Sotkamon kunnalle 312 000 € ja Kaisanet Oy:lle
4 200 €.

Tiesuunnitelma:

Alikulun rakentaminen liikennejärjestelyineen on tarpeellista liikenneturvalli-
suuden ja kevyen liikenteen olosuhteiden parantamiseksi Vuokatin matkai-
lualueella.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa tiesuunnitelmaan."

9) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija
Martti Juntunen ovat 16.4.2014 antaneet Turvallisuus- ja kemikaalivi-
rastolle seuraavan sisältöisen lausunnon:

*"LAUSUNTO KAIVOSLUVASSA ANNETTAVIEN YLEISTEN JA YKSITYIS-
TEN ETUJEN TURVAAMISEKSI TARPEELLISTEN MÄÄRÄYSTEN ANTA-
MISESTA JA VAKUUDEN MÄÄRÄÄMISESTÄ*

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain
(10.6.2011/621) 37 §:n nojalla Kainuun liiton lausuntoa Sotkamon Alasen
(KaivNro 4551) kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen tur-
vaamiseksi tarpeellisten määräysten antamisesta ja vakuuden määräämi-
sestä.

Alasen kaivospiirin kaivoskivennäiset ovat talkki ja nikkeli. Alasen kaivospiiritöimitus on valmis ja kaivoskirja on annettu. Toimintaa varten on ympäristölupa.

Kuulemisen peruste on kaivoslain (621/2011) 181 §. Kaivosviranomaisen on määrättävä vakuuden laji ja suuruus sekä annettava kaivosoikeuden haltijalle enintään vuoden pituinen määräaika vakuuden asettamiselle. Lisäksi kaivosviranomaisen on annettava kaivosoikeuden haltijalle yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeelliset määräykset kaivoslain (621/2011) 52 §:n 3. momentin ja 125 §:n mukaisesti 30.6.2014 mennessä. Kaivoslain 125 § koskee kaivosturvallisuusluvassa annettavia määräyksiä. Kaivosturvallisuutta koskevat seikat kaivosoikeuden haltijan on tullut selvittää kaivosviranomaiselle 30.6.2013 mennessä. Kaivosturvallisuuteen liittyvät asiat ja määräykset käsitellään ja tarkistetaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston järjestämissä kaivostarkastuksissa.

Kaivosluvassa annettavat yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavat määräykset

Voimassa olevassa Kainuun maakuntakaava 2020:ssa on osoitettu merkinnällä EK (ek, ek-t kohdemerkinnät) kaivoslain piiriin kuuluvien kaivoskivennäisten hyödyntämiseen tarpeellisia alueita. Merkinnällä on osoitettu kaivostoiminnassa olevia alueita apualueineen ja alueita, joilla kaivostoiminnan edellytykset on selvitetty (ympäristölupa, kaivospiiri). Maakuntakaavan em. alueilla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain (132/99) 33.1 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

Kainuun maakuntakaavassa on osoitettu kohdemerkinnällä ek kaivostoimintaan tarkoitettu alue Alanen.

Kainuun maakuntakaava 2020:ssa on annettu kaivostoimintaan tarkoitetuille alueille seuraava suunnittelumääräys: "Alueen käyttöönottoa suunniteltaessa on otettava huomioon toiminnan aiheuttamat ympäristö vaikutukset tuotannon aikana ja sen päätyttyä"

Kainuun maakuntakaavassa on osoitettu Alasen kaivospiirin lähialueelle tärkeä pohjavesialue merkinnällä Pieni Katajamäen vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue (pohjavesialuetunnus 1176520, 2. lk).

Kainuun maakuntakaavassa on annettu tärkeitä vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita koskeva suunnittelumääräys: "Pohja vesien pilaantumis- ja muuttumisriskejä aiheuttavat laitokset ja toiminnot on sijoitettava riittävän etäälle pohjavesialueista tai suojattava niin, että pohja vesialueen käyttökelpoisuus vedenhankintaan ei vaarannu. Alueella tulee huolehtia pohjavesien suojelun ja maa-ainesten ottotarpeiden yhteensovittamisesta". Pohjavesien laatu Kainuussa on yleisesti katsoen hyvä. Kokonaisuudessaan Kainuun pohjavesialueita tarkastellessa voidaan havaita pohjavesiä pilaavien uhkatekijöiden olevan varsin vähäisiä. Riskejä pohjaveden puhautudelle aiheuttavat kuitenkin maa-ainesten otto ja siihen liittyvät oheistoiminnot, maa- ja metsätalous, liikenne, teollisuus ja asutus. Tästä johtuen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tarpeen huomioida seuraavat pohjavesien laadun ja määrän turvaamiseen liittyvät seikat:

Maa-ainesten oton seurauksena pohjavettä suojaavan maakerroksen pakkaus ohenee ja pohjaveden likaantumisherkyys kasvaa. Pohjavesien suojelun ja maa-ainesten ottotarpeiden yhteensovittamista tulisi edistää laatimalla kunnostamissuunnitelmat niille olemassa oleville maa-ainesten ottoalueille, jotka sijaitsevat tärkeillä pohjavesialueilla. Pohjavesien suojelemiseksi tulisi laatia lisää suojelusuunnitelmia arvokkaiden pohjavesivarojen säilyttämiseksi myös tuleville sukupolville.

Pohjavesialueilla sijaitsevilla metsätalousalueilla tulisi välttää uudistus- ja kunnostusojituksia sekä raskasta maanmuokkausta.

Liikenteen liukkaudentorjunta ja muu kunnossapito tulisi hoitaa siten, ettei siitä aiheudu pohjavesien pilaantumisvaaraa.

Yhdyskuntien viemäriverkostot tulisi rakentaa ja ylläpitää sekä tarvittaessa kunnostaa niin, ettei pohjavesien pilaantumisvaaraa aiheudu. Tärkeillä ja muilla vedenhankintaan soveltuvilla pohjavesialueilla olevilla, tiheästi rakennetuilla haja-asutusalueilla tulisi ensisijaisesti pyrkiä järjestämään viemäröinti ja johtamaan jätevedet käsiteltäviksi pohjavesialueiden ulkopuolelle tai muutoin huolehtia riittävästä pohjavesien suojelusta.

Kainuun maakuntakaavassa on osoitettu Alasen kaivospiirin alueen kautta kulkevaksi ohjeellinen ulkoilureitti Tiilikanjärvi-Maanselkä. Ulkoilureitti -merkinnällä osoitetaan vähintään ylikunnalliset ja maakunnallisesti merkittävät yleisen liikkumisen kannalta tärkeät ohjeelliset ulkoilureitit. Reitit voidaan perustaa sopimuksilla tai ulkoilulain mukaisesti. Maakuntakaavassa osoitetaan yleisen ulkoilun kannalta merkittävimmät ulkoilureittien yhteystarpeet.

Maakuntakaavassa osoitettu ulkoilureitistö on ohjeena ulkoilureittejä perustettaessa. Ulkoilulain mukaisesti ulkoilureittisuunnitelman vahvistaa alueellinen ympäristökeskus, minkä jälkeen kunta voi hakea määräyksen ulkoilureittitoimitukseen maanmittaustoimistolta. Ulkoilureittien jatkuvuuden ja ylläpidon kannalta on tärkeää, että reittien perustaminen toteutetaan joko ulkoilulain nojalla tai riittävän pitkiin sopimuksiin perustuen.

Kainuun maakuntakaavassa on osoitettu Alasen kaivospiirin alueen kautta kulkevaksi ohjeellinen moottorikelkkailureitti. Moottorikelkkailureitti -merkinnällä osoitetaan vähintään ylikunnalliset ja maakunnallisesti merkittävät yleisen liikkumisen kannalta tärkeät ohjeelliset moottorikelkkailureitit. Moottorikelkkailureitit voidaan perustaa sopimuksilla tai maastoliikennelaissa säädetyllä tavalla.

Kainuun maakuntakaavassa osoitettavat ohjeelliset moottorikelkkailureitit perustuvat pääosin jo rakennettuun, rakenteilla olevaan tai suunniteltuun moottorikelkkailun runkoreitistöön (nykyisiin ns. ajouriin). Maakuntakaavassa osoitetaan maakunnan merkittävimmät moottorikelkkailun yhteystarpeet. Maakuntakaavassa osoitettu moottorikelkkailureitistö on ohjeena moottorikelkkailureittejä perustettaessa. Moottorikelkkailureitin perustaminen edellyttää reittisuunnitelmaa, jonka hyväksymisestä päättää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Moottorikelkkailureitti perustetaan lainvoimaisen reittisuunnitelman perusteella joko reittitoimituksessa tai maanomistajan ja reitin pitäjän välisellä kirjallisella sopimuksella. Alasen kaivospiirin lähialueella on karttatarkastelun perusteella vähän loma-asutusta.

Kainuun liiton näkemyksen mukaan kaivostoiminnan lupamenettelyssä on kiinnitettävä erityistä huomiota alueen lähiasutukselle ja pinta- ja pohjavesille aiheutuviin haittoihin, häiriötilanteisiin ja tiedottamiseen sekä kaivostoiminnan päättymisen jälkeisiin ympäristövaikutuksiin ja lopetus- ja jälkitoimenpiteisiin. Kaivostoiminnan käynnistymisen yhteydessä tulee varautua olemassa olevan moottorikelkkailu-uran mahdolliseen siirtämiseen sekä ottaa huomioon maakuntakaavassa osoitettu ohjeellinen ulkoilureitti."

10) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 17.4.2014 antaneet Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO KAIVOSLUVASSA ANNETTAVIEN YLEISTEN JA YKSITYISTEN ETUJEN TURVAAMISEKSI TARPEELLISTEN MÄÄRÄYSTEN ANTAMISESTA JA VAKUUDEN MÄÄRÄÄMISESTÄ

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (10.6.2011/621) 37 §:n nojalla Kainuun liiton lausuntoa Kajaanin ja Sotkamon alueella sijaitsevan Talvivaaran kaivoksen (KaivNro 2819) kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamisesta ja vakuuden määräämisestä.

Talvivaaran kaivoksen kaivospiirin kaivoskivennäiset ovat nikkeli-sinkki-kupari. Talvivaaran kaivospiiritoimitus on valmis ja kaivoskirja on annettu. Kaivostyö on alkanut ja alueella on biokasaliuotus sekä metallien talteenotolaitos. Toimintaa varten on ympäristölupa. Kuulemisen peruste on kaivoslain (621/2011) 181 §. Kaivosviranomaisen on määrättävä vakuuden laji ja suuruus sekä annettava kaivosoikeuden haltijalle enintään vuoden pituinen määräaika vakuuden asettamiselle. Lisäksi kaivosviranomaisen on annettava kaivosoikeuden haltijalle yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeelliset määräykset kaivoslain (621/2011) 52 §:n 3. momentin ja 125 §:n mukaisesti 30.6.2014 mennessä. Kaivoslain 125 § koskee kaivosturvallisuusluvassa annettavia määräyksiä. Kaivosturvallisuutta koskevat seikat kaivosoikeuden haltijan on tullut selvittää kaivosviranomaiselle 30.6.2013 mennessä. Kaivosturvallisuuteen liittyvät asiat ja määräykset käsitellään ja tarkistetaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston järjestämissä kaivostarkastuksissa.

Kaivosluvassa annettavat yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavat määräykset

Voimassa olevassa Kainuun maakuntakaava 2020:ssa on osoitettu merkinnällä EK (ek, ek-t kohdemerkinnyt) kaivoslain piiriin kuuluvien kaivoskivennäisten hyödyntämiseen tarpeellisia alueita. Merkinnällä on osoitettu kaivostoiminnassa olevia alueita apualueineen ja alueita, joilla kaivostoiminnan edellytykset on selvitetty (ympäristölupa, kaivospiiri). Maakuntakaavan em. alueilla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain (132/99) 33.1 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

Kainuun maakuntakaavassa on osoitettu merkinnällä ek kaivostoimintaan tarkoitettu alue Talvivaara.

Kainuun maakuntakaava 2020:ssa on annettu kaivostoimintaan tarkoitettuille alueille seuraava suunnittelumääräys: "Alueen käyttöönottoa suunniteltaessa on otettava huomioon toiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset tuotannon aikana ja sen päätyttyä"

Talvivaaran kaivospiirin lähialueella on pysyvää ja loma-asutusta. Kainuun liiton näkemyksen mukaan kaivostoiminnan lupamenettelyssä on kiinnitettävä erityistä huomiota alueen lähiasutukselle kohdistuviin haittoihin, melu- ja värinävaikutuksiin, ilmanlaatuun, pinta- ja pohjavesille aiheutuviin haittoihin, häiriötilanteisiin ja tiedottamiseen sekä kaivostoiminnan päättymisen jälkeisiin ympäristövaikutuksiin ja lopetus- ja jälkitoimenpiteisiin."

11) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 14.4.2014 antaneet Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO KAIVOSLUVASSA ANNETTAVIEN YLEISTEN JA YKSITYISTEN ETUJEN TURVAAMISEKSI TARPEELLISTEN MÄÄRÄYSTEN ANTAMISESTA JA VAKUUDEN MÄÄRÄÄMISESTÄ

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (10.6.2011/621) 37 §:n nojalla Kainuun liiton lausuntoa Sotkamon Taivalhopean (KaivNro K8194) kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamisesta ja vakuuden määräämisestä.

Taivalhopean kaivospiirin kaivoskivennäiset ovat hopea-kulta-lyijy-sinkki. Taivalhopean kaivospiiritoimitus on valmis ja kaivoskirja on annettu. Toimintaa varten on ympäristölupa.

Kuulemisen peruste on kaivoslain (621/2011) 181 §. Kaivosviranomaisen on määrättävä vakuuden laji ja suuruus sekä annettava kaivosoikeuden haltijalle enintään vuoden pituinen määräaika vakuuden asettamiselle. Lisäksi kaivosviranomaisen on annettava kaivosoikeuden haltijalle yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeelliset määräykset kaivoslain (621/2011) 52 §:n 3. momentin ja 125 §:n mukaisesti 30.6.2014 mennessä. Kaivoslain 125 § koskee kaivosturvallisuusluvassa annettavia määräyksiä. Kaivosturvallisuutta koskevat seikat kaivosoikeuden haltijan on tullut selvittää kaivosviranomaiselle 30.6.2013 mennessä. Kaivosturvallisuuteen liittyvät asiat ja määräykset käsitellään ja tarkistetaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston järjestämissä kaivostarkastuksissa.

Kaivosluvassa annettavat yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavat määräykset

Taivalhopean kaivospiirin laajennus sijaitsee Kainuun maakuntakaava 2020:ssa osoitetulla maa- ja metsätalousvaltaisella alueella M. Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätaloukseen tarkoitettuja alueita.

Kainuun maakuntakaavassa on annettu pääasiassa maa- ja metsätaloukseen tarkoitettuja alueita koskeva suunnittelumääräys: "Maa- ja metsätaloukseen tarkoitettuja alueita voidaan käyttää alueen pääasiallista

käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös erityislainsäädännön ohjaamana muihin tarkoituksiin, kuten luontais- tai muuhun elinkeinotoimintaan, turvetuotantoon, maa- ja kiviainesten ottoon, haja-asutusluonteiseen pysyvään ja loma-asumiseen sekä jokamiehen oikeuden rajoissa ulkoiluun ja retkeilyyn. Alueille voidaan perustaa yksityisiä suojelualueita. Ilman erityisiä perusteita hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita ei tule ottaa taajamatoimintojen käyttöön. Maankäyttöä suunniteltaessa on tuettava metsä talousalueiden yhtenäisyyttä ja toimivuutta"

Kainuun maakuntakaavan alueesta on pääosa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettua aluetta (M). Maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitetuille alueille voidaan perustaa yksityisiä suojelualueita ja erityisestä syystä voidaan osoittaa muuta elinkeinotoimintaa palvelevaa maankäyttöä. Elinkeino-toiminnan sijoittumisella on kuitenkin ensisijaisesti pyrittävä tukemaan ole-massa olevaa alue - ja yhdyskuntarakennetta. Mahdolliset uudet turpeen ja maa- tai kiviainesten ottamisalueet voivat sijoittua maa- ja metsätalousalu-eelle. Kainuun maakuntakaavassa ei ole osoitettu peltoalueita aluevarauk-sena, mutta maa - ja metsätalouskäyttöön tarkoitetuille alueille on annettu yleinen maakuntakaavamääräys, jonka tarkoituksena on turvata hyvien ja yhtenäisten pelto- ja metsätalousalueiden säilyminen maa - ja metsätalous-käytössä. Maa- ja metsätalousvaltaisille alueille on osoitettu päällekkäis-merkintänä kehittämisvyöhykkeitä sekä maiseman, luonnon ja kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeitä osa -alueita.

Maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettulla alueella maankäyttöä ohjaa eri-tyislainsäädäntö, kuten maa -ainelaki, kaivoslaki, ympäristönsuojelulaki, luonnonsuojelulaki, metsälaki ja poronhoitolaki. Maakuntakaavassa osoite-tuilla maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitetuilla alueilla metsien käyttöä oh-jaa metsälaki (1093/1996). Metsälain tavoitteena on edistää metsien talou-dellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä siten, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla kun niiden biologinen mo-nimuotoisuus säilytetään metsälaissa mainittujen erityisen tärkeiden elin-ympäristöjen ja muiden arvokkaiden luontokohteiden säilyttämisellä. Mat-kailualueilla ja niiden lähialueilla metsien hoidossa ja käytössä tulee ottaa huomioon matkailun tarpeet. Taivalhopean kaivospiirin lähialueella sijaitsee Kainuun maakuntakaavassa kehittämisperiaatemerkinnällä osoitettu luontomatkailun kehittämisalue Hiidenportti-Hiidenvaara-Vuokatin alue.

Kainuun maakuntakaavassa on annettu luontomatkailun kehittämisalueita koskeva suunnittelumääräys: "Alueita kehitetään luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kohdealueina.

Luontomatkailua palvelevat rakenteet pyritään keskittämään näille alueille. Alueilla tulee varautua merkittäviin matkailijamäärien kasvuun ja kansain-väliseen yhteistyöhön. Alueen maankäyttöä suunniteltaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun edistämiseen sekä luonnon - ja kulttuuriarvojen säilymiseen. Alueen toteuttaminen ei saa vaarantaa alueella sijaitsevan tai siihen rajoittuvan Natura -alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja. Metsätalouskäyttöön tarkoitetuilla alueille ei saa rajoittaa nykyisestään metsätalouden toimintaedellytyksiä":

Luontomatkailun kehittämisalueet ovat ominaisuuksiltaan sellaisia alueita, jotka soveltuvat luontomatkailun kehittämiseen. Esimerkiksi itärajan alueel-

la korostuu erämaisuus, luonnon hiljaisuus ja rajan tuoma eksotiikka. Alueiden sisällä oleville yksittäisille luonnonsuojelualueille tai virkistysalueille ja niiden lähialueille on jo rakennettu luontomatkailua palvelevia rakenteita. Alueiden metsien käytössä tulee ottaa huomioon matkailuelinkeino etenkin rakennettujen matkailukohteiden lähialueille.

Taivalhopen kaivospiirin lähialueella sijaitsee Kainuun maakuntakaava 2020:ssa luonnonsuojelualueiksi (SL) ja Natura 2000 -verkostoon kuuluviksi alueiksi osoitetut alueet FI 1200604 Vuoriniemi ja FI 1200625 Hiidenportin alueet.

Kainuun maakuntakaavassa on annettu luonnonsuojelualueita (SL) koskeva suojelumääräys (MRL 30.2 §): "Alueella saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen alueen suojeluarvon säilyttämiseksi tai palauttamiseksi. Rakennuslupahakemuksesta tulee pyytää MRL 133 §:n mukaisesti alueellisen ympäristökeskuksen lausunto" ja suunnittelumääräys: "Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei toimenpiteillä vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta ja suojeluarvoja. Alueelle laadittavassa hoito- ja käyttösuunnitelmassa tulee kiinnittää erityistä huomiota luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun edistämiseen".

Natura-alueille on Kainuun maakuntakaavassa annettu suunnittelumääräys: "Natura 2000 -verkoston alueita ja niiden lähellä sijaitsevia alueita koskevassa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava siitä, että suunnitelma tai hanke ei luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamalla tavalla heikennä merkittävästi Natura -alueiden perusteena olevia luonnonarvoja". Taivalhopen kaivospiirin lähialueella on pysyvää ja loma-asutusta. Kainuun liiton näkemyksen mukaan kaivostoiminnan lupamenettelyssä on kiinnitettävä erityistä huomiota alueen lähiasutukselle sekä Natura 2000 -verkostoon kuuluville alueille kohdistuviin haittoihin, melu- ja värinävaikutuksiin, ilmanlaatuun, pinta- ja pohjavesille aiheutuviin haittoihin, häiriötilanteisiin ja tiedottamiseen sekä kaivostoiminnan päättymisen jälkeisiin ympäristövaikutuksiin ja lopetus - ja jälkitoimenpiteisiin."

12) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 15.4.2014 antaneet Kainuun Ely-keskukselle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO PALTAMON TEERIVAARAN TUULIVOIMAPUISTON YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA

Kainuun ELY-keskus on pyytänyt Kainuun liitolta lausuntoa Paltamon Teerivaaran tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Otsotuuli Oy suunnittelee Paltamossa sijaitsevalle Teerivaaran alueelle tuulivoimapuistoa 17-22 tuulivoimalaitokselle. Suunniteltu tuulivoimapuisto sijaitsee Oulujärven ja Kivesjärven välisellä alueella. UPM Kymmene Oyj:n omistaman hanke-alueen pinta-ala on noin 1300 ha.

Hankkeesta on valmistunut ympäristövaikutusten arviointiselostus. YVA -menettelyssä tarkastellaan kahta tuulivoimapuiston toteutusvaihtoehtoa, jotka eroavat rakennettavien tuulivoimaloiden lukumäärän, turbiinien tehon,

napakorkeuden ja roottorin halkaisijan suhteen. Tuulipuisto koostuu tuulivoimaloista perustuksineen, niitä yhdistävistä maakaapeleista, tuulipuiston sähköasemasta sekä tuulivoimaloita yhdistävistä teistä. Sähkön vuosituotanto olisi noin 190 GWh hankevaihtoehdossa 1. Sähkön siirtoyhteyksinä tarkastellaan kahta 110/ 220 kV:n liityntävaihtoehtoa kantaverkkoon. Siirtolinja (noin 16 km) rakennettaisiin tuulipuistosta pohjoiseen Iso Ruostesuolelle.

YVA -menettely on tarkoitus saada päätökseen keväällä 2014 ja hankkeen lupavaiheet vuoden 2014 loppuun mennessä. Rakentaminen voitaisiin aloittaa aikaisintaan vuonna 2015. Tuulipuisto voitaisiin ottaa käyttöön vuonna 2016.

Toteuttamisvaihtoehdot ovat:

Vaihtoehto 0 (VE 0): Hankkeen toteuttamatta jättäminen.

Vaihtoehto 1 (VE1): Rakennetaan alueelle korkeintaan 22 yksikköteholtaan noin 2-3 MW:n tuulivoimalaa, joiden napakorkeus olisi korkeintaan 120m.

Vaihtoehto 2 (VE2): Rakennetaan alueelle korkeintaan 17 yksikköteholtaan noin 4-5 MW:n tuulivoimalaa, joiden napakorkeus olisi korkeintaan 140 m.

YVA -menettelyn tarkoituksena on vähentää hankkeen haitallisia vaikutuksia, edistää kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia ja lisätä tietoa päätöksenteon tueksi. Menettely on kaksivaiheinen prosessi, joka muodostuu arviointiohjelma- ja arviointiselostusvaiheesta. Arviointiohjelmassa määritellään muun muassa arvioitavat toteuttamisvaihtoehdot, tarvittavat selvitykset ja kuinka arviointi tullaan toteuttamaan. Arviointiselostuksessa esitetään mm. toteuttamisvaihtoehdot ja tulokset laadituista ympäristövaikutusten arvioinneista. Arviointiselostuksessa kuvataan lisäksi haitallisten vaikutusten ehkäisy- ja lieventämiskeinot sekä ehdotus ympäristövaikutusten seurantaohjelmaksi. Yhteysviranomainen antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä. YVA -menettely päättyy, kun yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa sekä muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle.

Ympäristövaikutusten arviointiselostus

Suunnitteilla oleva Teerivaaran tuulivoimapuistohanke toteutuessaan edistäisi Kainuun ilmastostrategian ja maakuntaohjelman tavoitteita, joissa uusiutuvan ja paikallisen energian tuotantoa pyritään lisäämään Kainuussa.

Teerivaaran tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on esitetty selkeästi YVA -menettely ja sen kulku, menettelyn aikana laaditut selvitykset sekä tulokset vaikutusten arvioinneista.

Voimassa olevassa valtioneuvostossa vuonna 2009 vahvistetussa Kainuun maakuntakaava 2020:ssa ei ole käsitelty tuulivoimaa asiakokonaisuutena, eikä ole osoitettu tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita. Kainuun maakuntavaltuusto on tehnyt 25.3.2013 päätöksen käynnistää Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan laatiminen.

Kainuussa on toteutettu yhteistyössä viiden muun maakunnan kanssa Sisä-Suomen tuulivoimaselvitys (2011), jossa on määritetty potentiaaliset tuulivoimatuotantoon soveltuvat alueet maakuntakaavoituksen näkökulmasta. Kainuun liiton toimesta on laadittu vuonna 2013 Kainuun maakuntakaavan tuulivoimaselvityksen täydennys. Selvityksessä on otettu huomioon aiemman selvityksen lisäksi maakunnan alueella tiedossa olevat tuulivoimahankkeet. Selvityksen tavoitteena on ollut luoda edellytykset valita tuulivoimapuistoille sopivimmat alueet, jotka voidaan varata maakuntakaavassa tuulivoimatuotannolle.

Selvityksessä on tarkasteltu erityisesti tuulivoimapuistojen näkyvyyttä, melu- ja välkevaikutuksia, vaikutuksia linnustoon, porotalouteen, hiljaisiin alueisiin, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittäviin maisema-alueisiin sekä sähköverkkoon liittymistä ja lentoturvallisuuden asettamia rajoitteita. Selvityksessä alueet on jaoteltu hyvin soveltuviin, mahdollisesti soveltuviin ja heikosti soveltuviin alueisiin. Paltamon Teerivaaran alue on arvioitu selvityksessä heikosti tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi.

Tarkennuksena kohtaan 4.4.2.3. Vaihemaakuntakaavat todetaan, että Kainuun 1. vaihemaakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 19.7.2013.

Ympäristöministeriön tietojen mukaan tuulivoimarakentamisen ulkomelutason koskevista suunnitteluohjearvoista valmistellaan valtioneuvoston asetus kevään 2014 aikana. Ympäristöministeriö on laatinut ohjeita (Ympäristöhallinnon ohjeita 2-4 /2014: Tuulivoimaloiden melun mallintaminen, Tuulivoimaloiden melupäästön todentaminen mittaamalla, Tuulivoimaloiden melutason mittaaminen altistuvassa kohteessa) tuulivoimaloiden melun mallintamiseen ja mittaamiseen. Ohjeiden tarkoituksena on antaa tukea tuulivoima-alueiden suunnittelulle. Teerivaaran tuulivoimahankkeen toteuttamiseen liittyy vaikutuksia, jotka sisältävät jossain määrin epävarmuutta mm. vaikutusten määrästä ja kohdistumisesta. Vaikutuksiin liittyvät epävarmuudet kohdistuvat erityisesti paikalliselle pysyville ja loma-asutukselle (meluvaikutukset). Kainuun liitto pitää tärkeänä sitä, että tuulivoimahankkeen toteutuessa sen vaikutuksia seurataan luotettavasti ja pitkäaikaisella seurattamenettelyllä ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin, joilla mahdollisia haitallisia vaikutuksia lievennetään tai poistetaan."

13) Maakuntajohtaja Pentti Malinen on Kainuun liiton nimissä 4.4.2014 yhtynyt allaolevaan kannottoon:

"VALTATIE 22 INVESTOINTI POHJOIS-SUOMEN TÄRKEIN TIEINVESTOINTI NYKYISELLÄ HALLITUSKAUDELLA

Valtioneuvoston liikennepoliittisessa selonteossa 2012 päätetyt tämän hallituskauden liikenneinvestoinnit painottuvat eteläiseen Suomeen. Pohjois-Suomen harvoista investoinneista suurin ja merkittävin on Oulun ja Kainuun välisen valtatie 22 parantaminen. Toimivat liikenneyhteydet ovat yritystoiminnan ja aluekehityksen tärkein perusta. VT 22 hankkeen toteutuksen lykkääminen tarkoittaisi luopumista pohjoisen Suomen talouskasvun edellytysten parantamisesta, juuri orastavan talouskasvun näkyessä tunnelin päässä.

Valtatie 22 on Pohjois-Suomen tärkein poikittainen tieyhteys läpi maan Tor-

niosta Vartiuksen raja-asemalle. Se on osa EU:n Northern Axis liikennekäytävää ja kuuluu TEN-tieverkostoon. VT 22 toimii keskeisenä tieliikenteen pääväylänä Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan välillä ja on liikenteellinen linkki Luoteis-Venäjälle. Kainuun, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien yhteisessä liikennestrategiassa keskeinen tavoite on alueen maakuntakeskusten välisten tieyhteyksien parantaminen, kuten VT 22 välillä Oulu – Kajaani.

VT 22 kehittämisen varaan rakentuu Oulu-Kainuu –kehittämisyöhyke. Se on Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun välinen vetovoimainen työn, yrittäjyyden ja asumisen kehityskäytävä, joka perustuu parantuvien liikenneyhteyksien luomisiin mahdollisuuksiin. Oulun myönteisen kehitysvaikutuksen laajentaminen edellyttää entistä parempia yhteyksiä sen ja maakuntakeskusten välillä. Pohjois-Suomen pääkaupunkiin Ouluun suuntautuvat merkittävimmät alueiden yritysten, osaamisen ja hallinnon yhteydet, ja jatkossa uuden sote-ratkaisun myötä entistä tiiviimmin myös palvelujen yhteydet.

Valtatie 22:n ja siihen liittyvien liikenneväylien kehittämistä on jatkettava osana EU:n liikenneverkkoa, pohjoista Suomen yhdistävänä poikittaisena liikenneyhteytenä ja maakuntien välisenä yhdyskäytävänä. VT 22 asema Pohjois-Suomen merkittävimpänä tieinvestointina on säilytettävä hallituskauden valtakunnallisissa liikenneinvestoinneissa.

VALTATIE 22 / OULU – KAINUU TERVANTIE RY.

VALTATIE 22 / OULU – KAINUU TERVANTIE RY. JÄSENET"

14) Maakuntajohtaja Pentti Malinen on antanut 22.4.2014 Opetus- ja kulttuuriministeriölle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"HALLITUKSEN ESITYS UUDEKSI LIIKUNTALAIKSI

Opetus- ja kulttuuriministeriö on 4.4.2014 päivätyllä kirjeelleen nro 90/040/2012 pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa hallituksen esityksestä uudeksi liikuntalaiksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 1.2.2013 työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus liikuntalain ja siihen liittyvän lainsäädännön uudistamiseksi. Uusi liikuntalaki tulisi opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan voimaan 1.1.2015.

Kainuun liiton virasto antaa esityksestä seuraavan lausunnon:

Lain yleisperustelut

Liikuntalain yleisperusteluissa kuvataan hyvin nykytila ja tarve vahvistaa liikunnan peruspalveluluonnetta sen merkityksen kasvaessa kansalaisten terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi. Myös poikkihallinnollisen toiminnan lisäämistarve on perusteltu vahvasti.

Lain tavoitteet

Lain tavoite ja määritelmät selventävät liikunnan monipuolista kokonaisuutta ja tehtäväkenttää entistä lakia paremmin.

Kainuun liitto pitää hyvänä, että lakiesityksen keskeisenä tavoitteena on edistää eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikuntaan, väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä fyysistä toimintakykyä ja lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Laki edistäisi liikunnan kansalais- ja seuratoimintaa sekä huippu-urheilua.

Kokonaisuutena lakiesitys on hyvin valmisteltu. Liikuntalakiesitys on perustavoitteiltaan oikeansuuntainen ja edistää koko väestön liikuntaedellytysten kehittämistä ja liikunnallista elämäntapaa. Liikunnan asemaa peruspalveluna kunnissa laki ei kuitenkaan vahvista riittävästi, vaan jättää velvoitteiden väljyyden takia liikunnan aseman vahvistamisen kuntien oman päätöksen varaan.

Kainuun liitto korostaa kuntien ja paikallisten toimijoiden merkitystä väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi liikunnan avulla. Julkishallinnolla on sosiaalinen vastuu luoda mahdollisimman tasa-arvoiset ja saavutettavissa olevat liikuntapalvelut kaikille kansalaisille. Tämän lisäksi paikallistasolla liikuntaseurojen ja liikunnan aluejärjestöjen toiminta ihmisten työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja parantamiseksi mm. kuntoliikunnan avulla on merkitykseltään kasvavaa. Väestön ikärakenteen muuttuessa ennaltaehkäisevän toiminnan merkitys lisääntyy kasvaa koko ajan.

Alueellinen liikuntaneuvosto

Alueellisen liikuntaneuvostojen nimeäminen tulee edelleen tapahtua maakuntaliittojen toimesta. Liikuntalakiesityksen 7 §:n mukaan aluehallintovirastossa on asiantuntijaelimenä alueellinen liikuntaneuvosto. Lakiesityksessä asettamistehtävä siirrettäisiin maakuntien liitoilta aluehallintovirastoille. Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista hyväksyttiin 17.1.2014. Lain 17§:ssä Maakunnan liittojen tehtävät kohdan 9 mukaan liittojen tehtävä on asettaa alueelliset liikuntaneuvostot.

Kainuun liitto vastustaa esitystä, joka on vastoin juuri hyväksyttyä aluekehityslakia. Liiton näkemyksen mukaan ei ole järkevää avata juuri voimaan tullutta lakia. Maakunnan liitot tuntevat alueidensa toimijat ja ne voivat demokraattisesti sovittaa yhteen alueen tahdon myös tässä asiassa.

Valtion vastuu

Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa liikuntapolitiikan yleisestä johdosta ja liikunta kuuluu yksiselitteisesti sen toimialaan. Mm hallituksen tulevaisuusselontekoon (2013) ja OKM:n ja STM:n yhteiseen Muutosta liikkeellä!-strategia-asiakirjaan viitaten velvoite ministeriöiden keskinäiseen yhteistyöhön ja tehtävänjakoon tulisi kuitenkin kirjata selvemmin myös liikuntalakiin.

Sote-uudistus tuo päätöksentekoon yhden uuden toimijan. Sosiaali- ja terveydenhuolto siirtyvät käytännössä viiden sote-alueen järjestelyvastuulle. Sote-uudistuksen tavoitteena on mm turvata varhainen puuttuminen, siirtää painopistettä ehkäiseviin ja oikea-aikaisiin palveluihin ja kaventaa väestön hyvinvointi- ja terveyseroja (www.stm.fi). Näiden tavoitteiden saavuttamiseen liikunnan ja liikuntapalvelujen edistämien on erinomainen keino.

Kainuun liiton mielestä velvoite yhteistyöhön ja työnjakoon sote-alueiden

kanssa tulee kirjata lakiin sekä valtion että kunnan vastuisiin.

Valtion liikuntaneuvosto

Kainuun liiton mielestä valtion liikuntaneuvoston tehtävien painottaminen vaikutusten arviointiin on erinomainen parannus lakiin. Valtakunnallisen, alueellisen ja kunnallisen toiminnan arvioimiseksi valtion liikuntaneuvoston tehtävänä olisi laatia seurantajärjestelmä, jolla seurataan kansalaisten liikunta-aktiivisuutta, kansalaistoiminnan laatua ja määrää ym. terveyden ja hyvinvoinnin kannalta merkittäviä indikaattoreita päätöksenteon tueksi

Kunnan vastuu

Kuntien tehtäväkenttä on määritelty selkeästi, mutta jättää toiminnan tason jokaisen kunnan päätettäväksi. Myös kuntien vastuuta koskevaan pykälään on lisättävä velvoite yhteistyöhön paitsi kunnan eri toimialojen lisäksi muodostettavan sote-alueen kanssa. Kunnan vastuun määrittelyyn liittyy kiinteästi valtion tälle tehtävälle osoittama valtionosuus.

Kunnilla tulee olla oikeus järjestää lakisääteisiä liikuntapalveluja kuntalaisille julkisina palveluina. Kunnilla tulee olla oikeus hinnoitella liikuntapalvelut siten, että kuntalaiset voivat niitä tulotasosta riippumatta käyttää. Erityisen tärkeää tämä on että lapset ja nuoret voivat mahdollisimman laajasti ja tasa-arvoisesti harrastaa liikuntaa.

Kunnan valtionosuudet

Kunnille myönnetään valtionosuutta liikuntatoimen käyttökustannuksiin kuten opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (635/1998) säädetään.

Kainuun liitto korostaa, että koko liikuntapalvelujärjestelmän kannalta on välttämätöntä, että kuntien liikuntatoimeen tulevat valtionosuudet ovat riittäviä suhteessa kunnille lainsäädännössä asetettuihin tavoitteisiin ja tehtäviin. Valtionosuus tulee aina kohdentaa kaikille kuntalaisille ja valtionosuuksiin tulisi vähintään tehdä tasokorotus ja varmistaa, että rahoitus seuraa kustannuskehitystä. Perustuslain edellytysten täyttymisen ohella tällä on erittäin suuri käytännön merkitys kuntien taloudellisen tilanteen suurien erojen vuoksi.

Liikuntapaikkojen valtionavustukset

Kainuun liiton mielestä kuntien mahdollisuutta toteuttaa välttämättömät liikuntapaikkojen peruskorjaukset tulee tukea ja siksi tulee säilyttää riittävä valtion harkinnanvarainen avustus liikuntapaikkojen rakentamiseen. Lasten ja nuorten liikunnan sekä urheiluseuratoiminnan toimintaedellytysten kannalta valtion liikuntapaikkarakentamisen määrärahan turvaaminen ja mahdollinen lisääminen on tärkeää. Kunto- ja lähiliikunnan mahdollistava ympäristö on perusedellytys liikunnallisten elämäntapojen luomisessa.

Liikuntaa edistävien järjestöjen valtionapukelpoisuus

Liikuntalakiesityksen 13 §:n mukaan valtion talousarvioon otetaan vuosit-

tain määräraha, josta voidaan myöntää avustuksia ja apurahoja esimerkiksi huippu-urheilun edistämiseen ja liikunnan ajankohtaisiin yhteistyö- ja kehittämishankkeisiin. Tämä lakiesityksen kohta jättää avoimeksi monia oleellisia kysymyksiä. Lakiesityksen mukaan valtionapukelpoisuus päätetään valtioneuvoston asetuksella. Aiemmin määritelmä oli valtakunnalliset ja alueelliset liikuntajärjestöt. Kainuun liiton mielestä lainsäätäjän ei tule jättää tässä kysymyksessä tulkintaa asetuksella säädettäväksi.

15) Maakuntajohtaja Pentti Malinen ja kehittämisjohtaja Jorma Teittinen ovat 8.4.2014 antaneet Työ- ja elinkeinoministeriölle lausunnon Valtioneuvoston asetusluonnoksista koskien alueiden kehittämistä ja rakennerahastotoiminnan hallinnointia, aluekehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamista sekä rakennerahastoista osarahoitettavien kustannusten tukikelpoisuudesta.

Lausunto erillisenä liitteenä.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää, ettei viranhaltijapäätöksiä ja pöytäkirjoihin merkittyjä päätöksiä oteta maakuntahallituksen käsiteltäväksi ja merkitsee annetut lausunnot tiedoksi.

Maakuntahallitus:

Hyväksyi.
